

„Riigikogu liikme staatuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadus“ seletuskiri

1. Seaduse eesmärk ja sissejuhatas

Eelnõu põhieesmärk on sätestada, et kui isik on valitud Riigikogu liikmeks või Euroopa Parlamendi liikmeks, siis ei saa ta samal ajal jätkata volikogu liikmena valla- või linnavolikogus. Amet volikogu liikmena peatub seniks, kuni isik on Riigikogu liige või Euroopa parlamendi liige.

- Kui volikogu liige kandideerib ja saab Riigikogu liikmeks või Euroopa Parlamendi liikmeks, peab ta volikogu liikme kohustused peatama või loobuma Riigikogu liikme või Euroopa Parlamendi liikme kohast.
- Kui Riigikogu või Euroopa Parlamendi liige valitakse volikogu liikmeks, siis ei saa samuti osaleda mõlemas ametis ja peab kas loobuma Riigikogu liikme või Euroopa Parlamendi liikme kohast või peatub tema volikogu liikme mandaat.

Käesoleva seadusemuudatuse eesmärk on tagada esindusdemokraatia selgus ning vältida olukordi, kus üks isik täidab samaaegselt mitut poliitilist mandaati erinevatel tasanditel. Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liikme ülesanded on olemuslikult riikliku või rahvusvahelise iseloomuga, samas kui valla- ja linnavolikogu liikme vastutus on suunatud kohaliku elu korraldamisele ja kogukonna huvide kaitsele. Nende kahe rolli samaaegne täitmine võib tekitada huvide konflikti ning vähendada selgust selles, kelle huvides ja millisel tasandil otsuseid tehakse.

Topeltmandaadi lubamine võib praktikas viia olukorrani, kus üks ja sama isik peab tegutsema korraga nii riikliku poliitika kujundajana kui ka kohaliku omavalitsuse otsustajana, mistõttu võib kannatada mõlema tasandi töö kvaliteet ja sõltumatus. Samuti seab see ohtu kohaliku omavalitsuse autonoomia põhimõtte, kuna kohalike volikogude otsustusprotsessidesse võivad kanduda riiklikud või erakondlikud kaalutlused. Selge rollijaotus aitab vältida olukorda, kus Riigikogu või Euroopa Parlamendi liige kasutab oma positsiooni kohaliku poliitika mõjutamiseks või vastupidi – kohaliku volikogu liige mõjutab oma otsustega riiklikke seisukohti.

Muudatus aitab kaasa esindamise läbipaistvusele ja usaldusväärsusele. Kodanikel peab olema kindlus, et nende poolt valitud esindaja tegutseb ühes kindlas rollis ja keskendub täielikult oma mandaadi täitmisele. Nii tugevneb avalikkuse usaldus nii kohalike omavalitsuste kui ka riigi ja Euroopa institutsioonide vastu.

Lisaks toetab selline korraldus võimude ja tasandite tasakaalu põhimõtet. Kui volikogud koosnevad peamiselt kohalikest esindajatest, kelle peamine fookus on kohalike küsimuste lahendamisel, suureneb omavalitsuste iseseisvus ja kohaliku elu otsustamise autonoomia. Seadusemuudatus on seega vajalik selleks, et vältida huvide konflikte, tagada mandaatide sisuline täitmine ning kindlustada Eesti demokraatliku valitsemise läbipaistvus ja tasakaal.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Riigikogu ja Euroopa Parlamendi liikmetel on täna võimalik samaaegselt kuuluda ka valla- või linnavolikogusse. See tähendab, et üks ja sama isik võib korraga osaleda samaaegselt oma ametiga ka kohaliku omavalitsuse tasandi otsustusprotsessides. Selline olukord tekitab potentsiaalse huvide konflikti ning ähmastas piire kohaliku ja riikliku võimu vahel. Pärast seadusemuudatuse jõustumist peatub Riigikogu liikme ja Euroopa Parlamendi liikme volikogu liikme mandaat seniks, kuni ta täidab valitud ametit. Uus kord tagab selgema rollijaotuse ning välistab võimaluse, et üks isik mõjutab otsuseid samaaegselt mitmel võimutasandil. Selle tulemusena suureneb kohalike omavalitsuste autonoomia ning tugevneb esindusdemokraatia läbipaistvus ja usaldusväärsus.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Seaduse rakendamisega seotud kulud

Käesoleva eelnõu vastuvõtmine ei too kaasa täiendavaid riigieelarvelisi kulutusi.

5. Seaduse koostõla Euroopa Liidu õigusega

Käesolev eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2027. aasta 7. märtsil.

Algatab: Andrei Korobeinik

3. november 2025

Andrei Korobeinik

Riigikogu liige